

March 8, 1978
**Interchurch Peace Council (IKV), 'Concept Peace
Week and Peace Paper 1977'**

Citation:

"Interchurch Peace Council (IKV), 'Concept Peace Week and Peace Paper 1977'", March 8, 1978, Wilson Center Digital Archive, International Institute for Social History, Amsterdam, Archief Interkerkelijk Vredesberaad, Secretariaat 1977, Box 44.
<https://wilson-center.drivingcreative.com/document/122407>

Summary:

This concept paper marks a shift toward a major anti-nuclear campaign for the IKV, planned to be launched during the Peace Week later in 1977. The Paper voices the need for unilateral action on the behalf of the Netherlands, and that the IKV will demand "the openly announced removal of all nuclear weapons from Dutch soil."

Credits:

This document was made possible with support from Carnegie Corporation of New York (CCNY)

Original Language:

Dutch

Contents:

Original Scan
Translation - English

Dit papier wordt uitgereikt ter vergadering van het IKV op 9/3/77, vervolgens gelezen, besproken en weer ingenomen. We hebben leergeld betaald met het achteloos verspreiden van onrijpe stukken. Die zijn rijp voor de sloop. En..... slopers genoeg!

CONCEPT VOOR VREDESWEEK EN VREDESKRANT 1977

Idee

In de vredeskrant van dit jaar zullen twee onderwerpen centraal staan.

- 1° strijd tegen de kernbewapening
- 2° strijd tegen de vermilitarisering van de samenleving

Waarom strijd tegen de kernbewapening en niet langer "het probleem van de kernbewapening".

Het meest eenvoudige motief dat denkelijk bij velen een hoofdrol speelt is dat ze op het gebied van de kernwapens wel eens een zichtbare verandering in de richting van afschaffing zouden willen zien plaatsvinden.

Over kernwapens en kernwapenpolitiek wordt in Nederland uitsluitend gepraat. Er is nog steeds in alle afgelopen jaren niet één opvallende beslissing genomen tegen de kernbewapening in Nederland.

Natuurlijk heeft Nederland het non-proliferatie verdrag ondertekend en maakt het geen eigen atoomwapens maar dat gebeurde alles in volstrekte overeenstemming met de lijn van het bondgenootschap. Een stap die daarvan volstrekt afwijkt is nooit gezet. Nederland doet in de praktijk eenvoudigweg mee aan de voorbereiding en uitvoering van een kernwapenstrategie.

Het IKV heeft zich in 1972 in navolging van de Ned. Herv. Kerk in 1962 gekeerd tegen deelname van christenen aan een oorlog met kernwapens.

Het gevolg tot nu toe van deze uitspraken is niet geweest dat christenen in het leger met achterdocht worden bekeken omdat ze eigenlijk door hun houding de afschrikking ontregelen.

Ondertussen, zijn twee zaken onverminderd doorgegaan in de afgelopen jaren: het praten over kernwapens en het ontwikkelen van nieuwe kernwapens(systemen).

Het IKV zou niet durven beweren dat de discussie over kernwapens nationaal en internationaal, al of niet in de context van onderhandelingen over wapenbeheersing en ontwapening, niet tot zinvolle resultaten zou kunnen leiden.

Het IKV is echter van mening dat deze discussie tot nu toe volstrekt onvoldoende resultaten heeft opgeleverd. Volstrekt onvoldoende in termen van het gevaar dat ons bedreigt.

Het IKV heeft de laatste jaren steeds meer het gevoel gekregen dat in deze discussie alles al tien, twintig keer gezegd is. Het lijkt op een spoorwegemplacement. Iedereen mag er met zijn trein op rangeren, maar het aantal mogelijkheden om te rijden ligt volledig vast. En het ergste is: het hele emplacement lijkt geen aansluiting te hebben op een baan die werkelijk ergens naar toe leidt. Maar, omdat niemand dat met zekerheid weet, blijft men maar rangeren. Je kunt nooit weten of er niet op een goed moment een lijn gevonden wordt die wel doorloopt.

Het IKV heeft het gevoel gekregen dat aan de discussie en de onderhandelingen een nieuw element toegevoegd zou moeten worden.

Dat nieuwe element zou moeten zijn een opvallende, want sterk van het gezamenlijk beleid afwijkende beslissing in Nederland terzake van kernwapens. M.a.w. een concrete verandering op kernwapengebied in Nederland bv. openlijke verwijdering van kernwapens van het Nederlandse grondgebied.

De ervaring die dan opgedaan zou worden: nl. dat de hellehonden niet onmiddellijk losbreken, dat de bondgenoten minder paniekerig zullen reageren dan vaak voorspeld wordt, enz. enz. kan misschien heilzaam werken ook op het overleg tussen oost en west.

Wat uitzichtloos vast lijkt te zitten, wat volstrekt onmogelijk lijkt, we weten op grond van ervaring en geloof dat er beweging in gebracht kan worden.

We moeten vastberaden de situatie onder ogen durven zien, haar niet toedekken door alleen maar te praten, en uit alle macht proberen één ding concreet te veranderen in de goede richting.

UITVOERING

Informatie

De vredesweek en de vredeskrant moeten dus het begin zijn van een langduriger en meer geconcentreerde campagne tegen de kernwapens. Ze moeten een vernieuwde actie tegen de kernwapens -op bredere basis dan in de vijftiger jaren- uitlokken.

Deze campagne moet gebaseerd zijn op een stroom van informatie over de uitwerking van kernwapens en over de kans op kernoorlog en de wegen waarlangs zij werkelijkheid kan worden.

Deze informatie moet gegeven worden door het gesproken en geschreven woord, maar het IKV moet ook audio-visuele media opsporen voor deze campagne (films, hoorspelen, toneelspel, liederen, fictie enz.) om de informatie zo indringend mogelijk over te brengen.

Steunpunten

De campagne moet één ^{eis} centraal als actiepunt naar voren brengen: kernwapens weg uit Europa, te beginnen in Nederland.

Er zijn vele omstandigheden die maken dat dit tot de reële politieke mogelijkheden behoort.

- Er zijn een aantal politieke partijen die in hun geheel of in meerderheid of in minderheid deze eis ondersteunen.

- De kernenergie-problematiek, de proliferatie-problematiek hebben het gevaar van de kernwapens weer opnieuw scherper naar voren gebracht.

- De wisseling van de wacht in Amerika lijkt nieuwe mogelijkheden te bieden.

- De diepgaande en endemische verdeeldheid binnen de elites die over kernwaponstrategie debatteren en beslissen, schept eveneens kansen voor een actiestrategie vanuit een breed front.

- Elementen in de lopende discussie over tactische kernwapens in Europa doen vermoeden dat tactische kernwapens in Europa steeds meer op de tocht komen te staan.

- Er is nog nooit zoveel informatie over de kernbewapening beschikbaar geweest. Tegelijkertijd is die informatie onvoorstelbaar slecht bekend bij de mensen.

Redactieformule voor de krant

De vredeskrant wordt dit jaar weer door IKV-mensen geschreven. Volgend jaar mogen de leeuw en het lam weer.

De krant wordt beduidend dunner (16 pagina's?) en visueler.

In het hoofdartikel proberen we nog eens onze beste argumenten en gevoelens op een rij te zetten waarom we ons verzet tegen de kernwapens willen vernieuwen en verscherpen.

We oriënteren ons daarvoor op het zeer heldere artikel van Prof.Dr. Joh. Blck: "Consequenties van de technische ontwikkelingen voor het denken over oorlog en vrede" RO-congres 1976.

We zien dit artikel echter niet als startsein voor het zoveelste rondje schaduwboxen met de BZ-elite. Dat spelletje is voorbij.

Alle dilemma's, alle tegenstrijdigheden en inconsistenties, alle onzekerheden en risico's in welke richting ook, alle ambivalente gevoelens bij welke keus dan ook, we kennen ze allemaal.

Maar ook voor onze keus: Kernwapens weg uit Europa, te beginnen in Nederland, zijn prima argumenten aan te voeren. We zullen de allerbeste (laten) verzamelen en op een rij zetten. Die stellingname en argumenten zullen we laten horen en we zullen ze niet laten ondergaan in een eindloos en mistig debat waarvan de spelregels zijn opgesteld door de denkers van de status quo.

Nogmaals, de bedoeling van een nieuwe campagne tegen de kernwapens is niet het zoveelste debat uitlokken met de BZ-elite. Dat is voorbij. Onze campagne is primair gericht op de bevolking. Wij willen mensen winnen voor onze visie: weg met de kernwapens uit Nederland. We weten heel nauwkeurig wat we willen! We vertellen de risico's erbij. We doen niet of het gevaarloos is, wat we willen. We wijzen erop dat werkelijke verandering misschien niet zonder lijden te bereiken is, maar we hameren op de grotere risico's van de andere wegen.

Vier thema's.

Om te voorkomen dat we ongemerkt toch weer verzeilen in een deskundigen-debat, wijzen we de beperkte politiek-strategische discussie over de kernwapens af en werken we naast onze stellingname tegen de kernwapens en ons pleidooi voor een Europa zonder kernwapens, om te beginnen in Nederland, vier thema's uit in de krant die het gebruikelijke kader van het kernwapen-debat overschrijden.

I. Wat doet U zelf voor Uw veiligheid?

Veiligheid is een menselijke behoefte.

Heel lang hebben menselijke gemeenschappen in die behoefte kunnen voorzien op een wijze die de mensen konden begrijpen, overzien en beïnvloeden. De verdediging van huis en haard of de aanval op huis en haard van anderen vanwege gewin of zedingsdrang, 't mocht mooi zijn of lelijk worden geacht, 't was in ieder geval een bedrijf waaraan niets menselijks vreemd was.

Uit de oorlogvoering en de voorbereiding op oorlog verdwijnt de mens meer en meer.

In onze maatschappij wordt in de veiligheidsbehoefte van mensen voorzien door een systeem van organisaties, instellingen, procedures en zo meer, waar mensen totaal van vervreemd zijn.

Ze hebben er niets meer mee te maken, het gaat totaal over hun hoofden heen, ze voelen er zich niet verantwoordelijk voor. Dit strekt zich uit tot in de oorlog zelf.

Alleen een zorgvuldig opgebouwd systeem van uiterst abstracte, maar op primaire ervaringen teruggrijpende symbolen, houdt de mensen zgn. defensiebereid. Over de rest heerst silence.

Ons eerste thema is: hoe geven we mensen hun vermogen tot verdediging van wat hen dierbaar is weer terug.

- a) door hen te helpen hier en daar zelf een vinger te krijgen achter een stukje van het defensiesysteem (bv. de opslagplaatsen van kernwapens in Nederland).
- b) door idee en praktijk van sociale verdediging dichter bij de mensen te brengen.

II. Het tweede thema gaat over de dwang

Twee giftige scorpioenen beloeren elkaar in een fles. Roerloos houden ze elkaar in bedwang. Als er één beweegt, brengen beide elkaar op hetzelfde moment een dodelijke steek toe.

Dat is het afschrikkingsevenwicht.

De betrekkingen tussen de staten zijn nog het verste af van enige humanisering. In die betrekkingen overheerst nog het principe van de dwang, gebaseerd op angst.

Die toestand zou niet kunnen voortbestaan, zou niet actief ondersteund en minimaal passief worden toegelaten, als niet talloze verhoudingen onder het niveau van staten, tussen personen en tussen kleine groepen, ook gereguleerd werden door het principe van de dwang.

Onze maatschappij zit vol met afschrikking. Als we ons trainen dat te ontdekken en te vervangen, moet het ons geschikter maken om het ook tussen staten zonder afschrikking te doen.

Aan één vorm van dwang willen wij ons in deze vredesweek persé onttrekken (misschien moet dit wel helemaal vooraan). Dat is de dwang die op je uitgeoefend wordt om het debat over de kernwapens te voeren volgens de spelregels en de thematisering van de professionals.

Dit keer stellen wij de thema's. Het gaat er om zelfbewuster te werk te gaan. De waanzin van de atoombewapening is manifest. Zij is onze machtigste bondgenoot. Die waanzin kan iedereen ^{prima} begrijpen.

Fijnzinnige sociale dwang om toch maar een aanvaardbare gesprekspartner te zijn van de professionals, moet worden weerstaan.

III. Het derde thema is dat van de gevolgen van Hiroshima voor ons levensgevoel

Is ons vermogen tot zingeving aangetast door de slachtingen die in de tweede wereldoorlog zijn aangericht? De moord op de joden, de bombardementen op Dresden, Hiroshima en Nagasaki. Verdraagt het vermogen tot zingeving zich met het besef dat de werkelijkheid, onze werkelijkheid, ons verleden en onze toekomst in een slag vernietigd kunnen worden?

(thematiek Lifton: Leven en sterven (Ambo))

Een vierde thema betreft de vijand

Hoe immens kwaadaardig moet wel niet de vijand zijn, die het waard is bedreigd te worden met totale uitroeiing in 24 uur.

Wie is zo kwaadaardig dat hij dat verdient.

Niemand immers, geen volk. Zelfs geen systeem. Dus dreigen we in het afschrikkingssysteem met de verassing van miljoenen mensen, maar ze verdienen het niet. Zeker niet de gewone mensen, want die hebben ~~net~~ zoveel benul van de zaken als wij zelf. Zo gauw we gaan nadenken over hoe de vijand ~~reel~~ is, een mix van goed en kwaad ondermijnen we de abstracte instemming met vergelding, waar het afschrikkingsevenwicht op berust,

Of is deze redenering helemaal niet waar en is het bestaan van het afschrikkingsevenwicht steeds meer vijand-invariant geworden. Je zou het wel zeggen.

Toch speelt het beeld van de vijand wel een rol. Uit welke processen in onze maatschappij komt die vijand te voorschijn?

De vermilitarisering van de samenleving komt aan bod in een reeks concrete ontwikkelingen (acties) in het land die verbonden zijn met deze vier thema's, met name het thema dwang.

Als ontwikkelingen en acties zijn genoemd

- kernenergie, -oefenterreinen
- Berufsverbote, - Almelo
- enz.

De campagne van het IKV tegen de kernwapens moet worden geïntroduceerd via een soort scenario waarin het IKV in de huidige politieke/militaire situatie in Nederland/Europa zijn campagne lanceert, die dan in het vervolg haast onmerkbaar succes oogst langs een proces van zeer geleidelijke verbreding. De data voor dit scenario zullen worden aangereikt. De uitwerking moet gebeuren door iemand uit de wereld van literatuur/radicodrama.

In de krant komt verder een artikel ter bemoediging.
Van een theoloog, een goede. We willen weg uit Egypte.

8/3/77.

This paper will be handed out at the IKV meeting on March 9th 1977, it will be read, discussed, and collected again.

We have paid a price for carelessly distributing unripe papers.

Those are ready for the wrecking ball. And ... there are plenty of wreckers out there!

[\[1\]](#)

CONCEPT FOR PEACE WEEK AND PEACE PAPER 1977

Idea

The Peace Paper of this year will be centered around two subjects, namely: □The fight against nuclear armament

□The fight against the militarization of society

Why “the fight against nuclear armament” instead of “the problem of the nuclear armament”

The most simple motive that probably plays a major part for many, is that in the area of nuclear weapons they would finally like to see occur a visible change in the direction of abolition. People in the Netherlands only talk about nuclear weapons and nuclear policy; not one noticeable decision has been made thus far against nuclear armament.

Of course, the Netherlands has signed the non-proliferation treaty and it does not produce atomic weapons, but these decisions were totally in line with their allies' policy. A move that completely deviates from it has never been made, which means that the Dutch government just cooperates in the preparation and realization of a nuclear strategy.

The IKV in 1972 has decided to oppose participation in a nuclear war by Christians, following the 1962 decision of the Dutch Reformed Church. The effect of this decision until now has not been that Christians in the army are met with suspicion because their stance would disrupt deterrence.

In the meantime, two developments have continued unabatedly during the last couple of years: talking about nuclear weapons and the production of new nuclear weapons.

The IKV does not want to contend that the national and international discussion about nuclear weapons, whether in the context of negotiations about disarmament and non-proliferation or not, could not lead to significant results. The IKV does think, however, that this discussion has not yet led to anything remotely satisfactory. Totally insufficient in terms of the danger that threatens us. In recent years, the IKV has gotten the feeling that everything in this discussion has been said ten, twenty times. It looks like a railway yard. Everybody may shunt its train on the yard, but the possibilities to choose their way are entirely fixed. And the worst element of it is that there aren't any connections with tracks leading somewhere. But, because nobody knows for certain, one just keeps maneuvering. One never knows if at the right time a track can't be found that does continue.

The IKV has gotten the feeling a new element should be added to the negotiations and the discussion. This new element should be a striking, because strongly deviating from the joint policy, decision in the Netherlands concerning nuclear weapons. In other words, a concrete change on nuclear issues in the Netherlands, e.g. open removal of nuclear weapons from Dutch soil. What would be learned then, namely that the hellhounds do not immediately break loose, that the allies will respond less panicky than is often predicted, etc. etc. can perhaps also have a beneficial effect on talks between east and west.

We know, based on our experience and faith, that something that seems to be

completely stuck or impossible to reach, can be put in motion. We should resolutely face up to the situation, not cover it up by only talking about it, and with all our might try to change one thing for the better.

IMPLEMENTATION

Information

The Peace Week and the Peace Paper thus must be the beginning of a structural and more concentrated campaign against nuclear weapons. They have to stimulate a renewed action against nuclear weapons—on a broader base than in the 1950s. This campaign must be founded on a stream of information about the consequences of nuclear weapons and the probability of a nuclear war and the ways it could become reality.

This information should be provided through oral as well as written methods, but the IKV should also track down audiovisual media for this campaign (movies, radio drama, plays, songs, fiction etc.) to communicate the message as penetratingly as possible.

Foundations

The campaign must put forward one single demand centrally as action point: nuclear weapons out of Europe, beginning with the Netherlands.

There are many circumstances that make this demand a realistic political option.

□ In several political parties there is either full, majority, or minority support for this demand.

□ The problem of nuclear energy, the proliferation problem have put the danger of nuclear weapons more starkly into the foreground again.

□ The changing of the guard in the United States^[2] seems to offer new possibilities.

□ The fundamental and endemic divisions among the elites debating and deciding the nuclear strategy, also offers chances for a broadly shared “action strategy.”

□ Some elements in the on-going debate about tactical nuclear weapons in Europe probably point to an ever more precarious status for them.

□ There has never been so much information available about nuclear armaments. At the same time, this information is unbelievably unfamiliar to people.

‘Editorial formula’ for the [Peace] Paper

This year’s Peace Paper will be written again by IKV people. Next year, it will be the turn again of the lion and the lamb.^[3] It will be substantially thinner (16 pages?) and more visual.

In the lead article we will again try to line up our best arguments and our feelings why do we want to renew and sharpen our resistance against the nuclear weapons. For this we orient ourselves by the very clear article by professor Joh. Blok: “Consequences of technical developments for thinking about war and peace” RO Congres 1976.

We do not consider this article, though, as a starting signal for another round of “shadow-boxing” with the foreign affairs-elite. That little game is over.

All dilemmas, all contradictions and inconsistencies, all uncertainties and risks in whatever direction, all ambivalent feelings accompanying whatever choice: we know them all. But also for our choice: Help rid Europe of nuclear weapons, beginning with the Netherlands, we can find excellent arguments. The very best ones we will (have) collect(ed) and organize(d). That position and rationale we will broadcast and we will not let them go under in an endless, foggy debate, for which the rules have been formulated by the status quo thinkers.

Again, the goal of this new campaign against nuclear weapons is not to provoke yet another debate with the foreign ministry elite. That is over. Our campaign is focused primarily on the population. We want to win people over for our vision: nuclear weapons out of the Netherlands. We know exactly what we want! We also talk about

the accompanying risks. We do not pretend there aren't any dangers connected to what we want. We point out that real change may not be possible without suffering, but we strongly emphasize the bigger risks of other options.

Four themes

To prevent this discussion turning into an expert debate once again, we reject the limited political-strategic discussion about nuclear weapons, and, next to our position against nuclear weapons and our plea for a Europe without nuclear weapons, beginning with the Netherlands, develop four themes that go beyond the usual scope of the debate over nuclear weapons:

□What do you do yourself for your own safety?

Safety is a human need.

For a very long time, human communities have met this need in a way people could understand, survey and influence. The defense of home and hearth or the attack on others' home and hearth for gain or out of missionary zeal: you could consider it good or ugly, at least it was an entirely human business.

From the conduct of war and the preparation for war humankind recedes more and more.

In our society, the safety needs of people are being met through a system of organizations, institutions, procedures etc., from which humans have been totally alienated.

It does not concern them anymore, it goes totally over their heads, they don't feel responsible for it. This extends into the war itself.

Only a carefully constructed system of extremely abstract symbols reaching back to primary experiences, maintains people's support for defense. About the rest, silence dominates.

Our first theme is: how do we return to the people their ability to defend what is dear to them. □by helping them to envisage parts of the defense system here and there (for example the storage depots of nuclear weapons in the Netherlands).

□by bringing the idea and practice of social defense closer to the people.

□The second theme deals with coercion

Two poisonous scorpions spy upon each other in a bottle. Motionless, the two control each other. When one moves, each simultaneously applies a lethal sting to the other.

That is the balance of deterrence.

The relations between states are the farthest removed from any humanization. In those relations, the principle of coercion based on fear dominates.

This situation could not continue if it wasn't supported actively and minimally tolerated passively, if not countless relationships below the level of states, between persons and small groups, were not also regulated by the principle of coercion.

Our society is full of deterrence. When we train ourselves to discover and replace that, it must make us more suitable also to do without this deterrence between states.

There is one form of coercion from which we want to distance ourselves unconditionally during Peace Week (perhaps this must be all the way up-front). That is the coercion you get to conduct the debate about nuclear weapons according to the rules and themes of the professionals.

This time we draw up the themes. It is all about being more self-conscious. The insanity of the atomic armament is obvious. It is our most powerful ally. This insanity everybody can understand very well. Social pressure to be an acceptable conversation partner for the professionals must be resisted.

□The third theme is: the consequences of Hiroshima for our "feeling of life."

Has our capacity to assign meaning been affected by slaughter committed in the Second World War? The murder of the Jews, the bombing of Dresden, Hiroshima and Nagasaki. Can the capacity to assign meaning be reconciled with the realization that reality, our reality, our past and our future could be destroyed in one single blow? (Lifton theme, Living and dying (Ambo))[\[4\]](#)

□A fourth theme concerns the enemy.

How immensely malicious an enemy has to be, to be threatened with total extermination within 24 hours.

Who is so malicious to deserve that.

Nobody after all, no people. Not even any system. So, in the system of deterrence, we threaten the incineration of millions of people, but they do not deserve it. Certainly not ordinary people, because they have the same notion of the system as we do. As soon as we really think about the reality of our enemy, a mixture of good and evil, we subvert the abstract approval of retaliation, on which the balance of deterrence is based.

Or is this reasoning not true at all and has the balance of deterrence become more and more enemy-independent? One would certainly say so.

But the image of the enemy does play a role. Out of what processes in our society does that enemy appear?

The militarization of society reveals itself in a succession of concrete developments (actions) in the country linked to these four themes, especially the theme of coercion. Developments and actions such as:

- nuclear energy - training grounds
- Berufsverbote -Almelo[\[5\]](#)
- etc.

The IKV campaign against nuclear weapons must be introduced through a sort of scenario in which the IKV in the present political/military situation in the Netherlands/Europe launches its campaign, which subsequently will nearly imperceptibly succeed via a process of a very gradual broadening. The dates for this scenario will be provided. Elaboration must be done by someone from the world of literature/radio theater.

In the paper there will also be a motivational article. By a theologian, a good one. We want to leave Egypt.

8/3/77.

[\[1\]](#) The author first and foremost had in mind IKV allies, such as former minister and Christian Democratic prominent Marga Klompé, who were still wedded to the approach followed for the Peace Week of the previous year—giving lots of space to representatives of policymaking elites, such as Defense Minister Henk Vredeling—and who were opposed to the more confrontational methods proposed now. See for example the interview with the author of this paper, Ben ter Veer, in: Dion van den Berg, ed., IKV 1966–2006: veertig jaar mobiliseren voor vrede (The Hague: IKV, 2006), 172–173.

[\[2\]](#) Reference to the new Carter administration.

[\[3\]](#) In this context, this reference to the Bible verse, Isiaha 11:6, is a reference to the Peace Paper of the previous year, when the focus had been on contributions from

policymakers and activists—the lion and the lamb together—rather than the mobilization of ordinary people against the nuclear arms race.

[\[4\]](#) Reference to Robert Jay Lifton's 1974 book.

[\[5\]](#) Reference to the URENCO nuclear centrifuge site.